

1 Informační a statistické systémy

1.1 Opatření pro ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy

Hlavním úkolem je zmapování současného stavu informačních systémů (dále jen "IS") ministerstev a ostatních orgánů ústřední státní správy s ohledem na provázanost těchto systémů s přechodem na euro a se souvisejícími legislativními změnami. Zároveň je nutné stanovit obecnou metodiku, podle které by měla ministerstva a ostatní orgány ústřední státní správy při přechodu na euro postupovat. Konkrétně jsou úkoly pro ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy následující:

- do poloviny roku 2007 stanovit konkrétní osobu zodpovědnou za komunikaci s pracovní skupinou pro informatiku a statistiku a její jméno oznámit Organizačnímu výboru NKS (email euro@mfcz.cz)
- provést v termínu do €-3 revizi existujících finančních IS ve své působnosti a určit, které je potřeba pro přijetí eura přizpůsobit,
- po provedené revizi v termínu do €-2,5 vypracovat plán konverze a úpravy finančních IS, který bude obsahovat potřebné kroky na zabezpečení konverze finančních údajů obsažených v IS, případně samotné přizpůsobení fungování IS,
- na základě plánu konverze a úpravy finančních IS v termínu do €-2 v souladu s doporučeními podle popisu nejdůležitějších úkolů (viz bod 7.4) provést samotnou konverzi finančních IS,
- fáze testování bude probíhat do €-1. Během této fáze proběhne doladování IS a odstranění nedostatků zjištěných během testovacího provozu,
- spuštění IS, které budou připraveny na podmínky eura, jako zákonného platidla ode dne €.

Ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy dohlédnou v rámci své působnosti na jimi zřizované organizace, zejména na připravenost IS pro přechod k euru.

V oblasti statistiky bude probíhat úzká spolupráce s Českým statistickým úřadem (ČSÚ). ČSÚ je ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zodpovědný za tvorbu a novelizaci metodiky pro všechna pracoviště státní statistické služby a dále za koordinaci pracovišť státní statistické služby, včetně používané metodiky, ukazatelů, měrných jednotek a stanovení obsahu statistických zjišťování.

1.2 Opatření pro subjekty územní samosprávy

Nejdůležitějším úkolem je opět zmapování současného stavu IS orgánů územních samospráv, obcí, měst a krajů s ohledem na provázanost těchto systémů s přechodem na euro a s případnými souvisejícími legislativními změnami. Zároveň musí dojít ke stanovení obecné metodiky, podle které by měly orgány územních samospráv, obcí a měst při přechodu na euro postupovat. Konkrétně jsou úkoly pro subjekty územní samosprávy následující:

- provést v termínu do €-3 revizi existujících finančních IS ve své působnosti, které je potřeba pro přijetí eura přizpůsobit,
- po provedené revizi v termínu do €-2,5 vypracovat plán konverze a úpravy finančních IS, který bude obsahovat potřebné kroky na zabezpečení konverze finančních údajů obsažených v IS případně samotné přizpůsobení fungování IS,
- na základě plánu konverze a úpravy finančních IS v termínu do €-2 v souladu s doporučeními podle popisu nejdůležitějších úkolů (viz bod 7.4) provedou samotnou konverzi finančních IS,
- fáze testování bude probíhat do €-1. Během této fáze proběhne doladování IS a odstranění nedostatků zjištěných během testovacího provozu,
- spuštění IS, které budou připravené na podmínky eura jako zákonného platidla ode dne €.

1.3 Opatření pro zavedení eura v podnikatelské sféře

Nejdůležitějším úkolem je opět zmapování současného stavu IS v podnikatelské sféře s ohledem na provázanost těchto systémů s přechodem na euro a s případnými souvisejícími legislativními změnami. Zároveň je potřeba vypracovat obecná doporučení, která podnikatelskou sféru včas připraví na přechod na euro. V rámci podniku zde bude nezanedbatelná role podnikového euro koordinátora (viz též kapitola Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele).

Integrovanou součástí řízení firem jsou IS, které mají podpůrnou funkci pro většinu procesů probíhající v podnicích. V souvislosti se zavedením eura je potřeba identifikovat (otestovat), naplánovat a implementovat všechny kmeny ICT firmy. Věcně se jedná zejména o účetní a analytický SW. Technický převod korun na eura se dotkne:

- zhodnocení použitelnosti softwarového vybavení,
- prověření kapacity hardwarového vybavení,
- přizpůsobení a nákupu softwarového vybavení.

Uvedené změny musí zohlednit požadavky, které plynou ze změn v procesech finančního řízení podniků, odbytu, nákupu a práva. V platebním styku se změny dotýkají účtování faktur a oběhu hotovosti ve vazbě na elektronické registrační pokladny, přičemž rozsah změn bude úměrný velikosti, organizační struktuře a existujícímu rozsahu podpory ICT firmy.

1.4 Popis nejdůležitějších úkolů

Je nevyhnutelné jednoznačně identifikovat, které IS postihne přechod na euro. Zpravidla se jedná o IS pracující s finančními informacemi v české měně, a to zejména:

- elektronické platební systémy,
- účetní systémy,
- fakturační systémy,
- systémy na zpracování personální agendy,
- manažerské systémy v oblasti výroby pracující s finančními ukazateli,
- programy finančního plánování,
- programy pro sledování nákladů,
- ERP systémy (komplexní systémy plánování zdrojů podniku),
- IS státní pokladny a ostatní aplikace používané na řízení veřejných financí,
- bankovní systémy, včetně systémů ČNB,
- právní databáze obsahující finanční kontrakty,
- a další.

Zodpovědná osoba na základě doporučení pracovní skupiny pro informatiku a statistiku vypracuje analýzu IS s potenciálním dopadem přechodu na euro. Analýzu připraví v širší diskuzi s pracovní skupinou tak, aby bylo možné pokrýt případné rozšířené nároky na funkcionalitu těchto systémů v období po přechodu s možností zpětné vazby.

Pozornost je potřebné věnovat technologické vybavenosti vzhledem k negativnímu dopadu na hardware zejména u jednodušších technických zařízení.

Důsledně je potřeba sledovat vzájemnou propojenost systémů (nejen vnitřní, ale i vnější se zákazníky a dodavateli). Klíčové je definovat systémy, kterých se to týká, jejich kvalitu po logické technologické stránce pro strategii přechodu na euro. V případě nižší kvality IS je třeba vykonat celkové změny a neomezit se na změny částečné, které by následně měly negativní dopady.

Při stanovení priorit je nevyhnutelné brát na zřetel důležitost a komplexnost IS, důležité systémy organizace pro přechod na euro mají vyšší prioritu, komplexní systémy vyžadují víc času na konverzi, proto potřebují mít vyšší prioritu.

Pozornost je třeba věnovat souběžným úpravám všech systémů v pevně stanoveném termínu, což si vyžádá rozsáhlou koordinační aktivitu. Je důležité, aby koordinace úprav IS probíhala v souladu s celkovou přípravou institucí a aby byla vrcholově řízena hlavním koordinátorem přípravy na zavedení eura v dané instituci či podniku.

1.5 Postup pro konverzi statistických databází a IS

Je zapotřebí identifikovat věcný rozsah technické konverze velkých finančních a statistických IS z hlediska vnitřních směrnic nebo legislativních úprav vydávaných orgány státní správy.

Zodpovědná osoba navrhne minimální délku historických statistických časových řad, za které bude vhodně přepočítat údaje ve finančních a statistických databázích, které jsou nositeli finančních (hodnotových) informací. Samotný proces přepočtu se provede až po vydání legislativní regulace, do té doby je potřeba určit seznamy dat, které se budou přepočítávat, všeobecné závazné principy přepočtů pro všechny statistické systémy. Vlastníci velkých informačních databází připraví SW řešení přepočtu podle charakteru struktury jednotlivých skladů dat.

Pro podmínky konverze statistických databází je nezbytné zabezpečit zejména:

- vyhodnocení úplných seznamů ukazatelů, které se budou přepočítávat (nezbytné metodické vedení ČSÚ),
- určení způsobu přepočítávání údajů pro období sběru dat v české měně v procesu zpracování statistických údajů před vstupem do eurozóny,
- definování principů a koeficientů přepočtu údajů na euro a určení období, od kterého se budou povinné údaje publikovat v obou měnách,
- určení způsobu zaokrouhlení a násobků eura (měrná jednotka) pro ukládání údajů,
- stanovení metodických principů zabezpečení porovnatelnosti údajů a principy řešení bilančních rozdílů,
- navržení specifických statistických zjišťování pro potřeby zavedení eura v ČR (ukazatele, samostatné dotazování, doplnění ukazatelů na existující nosiče dat).

1.5.1 Doporučení pro přizpůsobení informačních a statistických systémů

Základním doporučením, které by mělo pomoci eliminovat potencionálně negativní dopady přechodu na euro, je zpracování technicko-technologického auditu dotčených informačních systémů. Zavádění nových informačních systémů a také významné změny systémů by se měly již v současnosti realizovat s ohledem k přechodu na euro. Tyto změny doporučujeme explicitně zapracovat už do uzavíraných smluv s dodavateli informačních systémů. Audity by měly být zaměřeny na následující oblasti:

Problémy se vstupy:

- přijímání finančních informací duplicitně euro – Kč,
- změna aktuálního systému:
 - vyžaduje čas na plánování a testování,
 - hrozí riziko chyb úředníků.
- používání paralelních systémů (dvou stejných verzí finančních informačních systémů):
 - často není možné s ohledem na technické omezení hardwaru,
 - hrozí chyba v záměně IS pracujícího s eurem a systému pracujícího v Kč,
 - problémy s transakcemi,
 - problémy s limity pro zákazníky.
- sekvenční přechod:
 - potřeba interface mezi systémy,
 - riziko zmatku mezi uživateli o používané měně.

Problémy s výstupy:

- vytváření finančních výstupů ve 2 měnách – duplicitně.

Problémy s interface:

- výměna finančních informací mezi systémy, které pracují s eurem a Kč,
- vytvoření konvertorů mezi měnami,
- simultánní změna – vše naráz,
- autonomní skupiny – skupina systémů, které jsou relativně autonomní.

Problémy s konverzí:

- při historických finančních datech v Kč, která budou potřebná i po přechodu na euro – bude potřebná jejich konverze na euro,

- manuální konverze,
- nástroj na automatizovanou konverzi,
- změna informačních systémů.

Technické detaily, které je potřeba brát v úvahu:

- zaokrouhlování:
 - konverzí mezi Kč a eurem mohou nastat rozdíly, které povedou k zastavení zpracování informací.
- interface mezi systémy,
 - budování interface může být náročnější, než se zprvu jeví – zejména s ohledem na problémy se zaokrouhlováním,
 - je potřeba se věnovat možným hrozbám záměny při sčítání v jednotlivých měnách,
 - je potřeba se věnovat systémům, které jsou propojeny s jinými systémy jiných organizací – v tom případě je potřeba dohodnout společný postup obou organizací a hlavně kdy a jak tyto systémy zkonvertovat na euro.
- konverze historických dat:
 - konverze zdrojů historických dat musí být provedena stejnou metodikou a stejným systémem – jinak mohou nastat nepředvídatelné chyby a problémy,
 - problémy mohou nastat v konverzi finančních metadat.
- desetinná místa – toto se týká především těch informačních systémů, které byly nastaveny pro práci s korunami bez desetinných míst – u nich je zapotřebí provést úpravy potřebné pro užívání eurocentů,
- zobrazování dvou měn:
 - to může způsobovat problémy s ohledem na limitovaný počet sloupců zobrazovaných na displeji.
- hraniční hodnoty – finanční informační systémy používají často hraniční hodnoty k definování akcí systému, tyto hranice musí být konvertovány na euro, aby se zabránilo neočekávaným akcím systémů,
- tabulkový procesor – s ohledem na velmi vysokou náročnost na vytvoření nástroje na automatickou konverzi tabulkových modelů na euro je efektivnější přebudovat tento tabulkový model a ne se snažit o manuální konverzi,
- školení zaměstnanců.

1.6 Náklady, rizika a doporučení spojená s přechodem na euro

1.6.1 Náklady

Jde zejména o jednorázové náklady spojené s konverzí Kč na euro, neboť mnohé IS tuto konverzi neumí. Odhad eliminace tohoto problému je 2-3 roky, postupnou úpravou a aktualizací IS. Tyto náklady jsou závislé na velikosti subjektu, druhu činností a přizpůsobení relevantních legislativních změn tak, aby bylo možno změny provádět v dostatečném předstihu. Pozdní definování změn znamená tlak na urychlené provedení změn a z toho plynoucí vyšší cenu úprav.

Oblast změn – všechny IS a software, který pracuje s finančními informacemi.

Doporučuje se provést včas audit svých IS, důraz klást na vzájemnou propojenost systémů.

1.6.2 Rizika

Za hlavní rizika je možno považovat následující:

- podcenění náročnosti změn IS z hlediska času, pracnosti a financí,
- zpožděné metodické postupy vyplývající z novelizované legislativy,
- nedostatek profesionálně zkušených interních a externích lidských zdrojů,
- neexistence testovacího prostředí pro testování úprav za ostrého provozu,
- zastaralé hardwarové a softwarové vybavení organizací neumožňující vykonat potřebné úpravy.

1.6.3 Doporučení

Hlavními doporučeními pro přechod na euro jsou:

- nové IS, které budou zavedeny po přijetí eura – jasně definovat požadavky na dodavatele – zapracování plné funkcionality pro práci s eurem,
- nové IS, které budou zavedeny před přijetím eura – jasně definovat požadavky na dodavatele – zapracování plné funkcionality pro práci s eurem a rovněž zabezpečení funkcionalit spojených s přechodem na euro,
- existující systémy – požadavek na dodavatele k zabezpečení funkcionalit spojených s přechodem na euro v rámci smluv o údržbě,
- důsledná analýza systémů zpracovávajících ekonomické údaje,

- zpracování analýzy dopadů potřebných úprav IS na ostatní IS organizace – propojenost systémů,
- příprava akčního plánu implementace funkčnosti spojené s přechodem na euro do IS,
- příprava strategie a plán testování s dostatečnou časovou rezervou,
- koordinace jednotlivých projektů, dokumentace společných pravidel, problémů, jejich řešení apod.,
- na centrální úrovni vytvořit pozici koordinátora pro každé profesní sdružení.

1.7 Seznam úkolů v oblasti informačních a statistických systémů

Vytvořit matici informačních systémů veřejného sektoru s definováním vzájemných vazeb.

Zodpovídá: MF ČR

Termín: €-3

Provést specializovaný audit informačních systémů veřejného sektoru se zaměřením na schopnost systémů k přechodu na euro.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-3

Připravit metodické usměrňování pro tvorbu nových informačních systémů s ohledem na garance jejich kompatibility s eurem.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-3

Vypracovat a zveřejnit metodické usměrňování pro postup konverzních prací s historickými údaji.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-3

Vypracovat a zveřejnit seznam kritických faktorů, kterým je nevyhnutelné věnovat pozornost v procesu přípravy systémů na přechod na euro.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-4

Přípravit doporučení pro soukromý sektor týkající se budování nových informačních systémů, úprav existujících informačních systémů, konverze historických a statistických údajů.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-4

Vypracovat a zveřejnit upravené statistické formuláře.

Zodpovídá: ČSÚ ve spolupráci s věcně příslušnými ministerstvy

Termín: €-1

Vypracovat metodiku konverze statistických údajů.

Zodpovídá: ČSÚ

Termín: €-2

Provést integrační test centrálních systémů pro oblast řízení veřejných financí.

Zodpovídá: Zodpovědná osoba, koordinace NKS (pracovní skupina pro informatiku a statistiku)

Termín: €-1

Provést integrační test informačních systémů bankovního sektoru.

Zodpovídá: ČNB

Termín: €-1